

EKONOMİ POLİTİK

Halkın Kupası: Jules Rimet

Erinç Yeldan, 15 Haziran 2016

Avrupa'da futbol şöleni başladı. 1 ay boyunca, hani ozanın, “*bu anda ne kavga, ne hürriyet, ne karım...*” dediği günler. Günlerin anısına 2008'den bir yazımı hatırlamak ve sizlerle paylaşmak istedim.

Futbol 1863 yılında İngiltere'de *Football Association of England* (İngiltere Futbol Birliği'nin – FA'nın) kurulmasıyla bir seyir sporu olarak tescil edildi. Futbolun uluslararasılaşması ise 1904'e kadar uzanır. Bu tarihte aralarında Fransa, Belçika ve İsviçre'nin başını çektiği bir grup Avrupa ülkesi *Fédération Internationale de Football Association*'u (FIFA) kurarlar. Bir sene sonra İngiliz FA da bu gruba katılır. Futbol küresel bir güç haline dönüşmek üzeredir. Futbol'un bir dünya organizasyonu haline dönüştürülmesi fikri ise FIFA'nın 1921'deki başkanı *Jules Rimet* tarafından ortaya atılır. İlk dünya kupası 1930'da Uruguay'da düzenlenir. Ev sahibi takım Arjantin'i yenerek kupanın ilk sahibi olur.

Dünya kupası, fikir babası *Jules Rimet*'e ithaf edilir. Kupayı Fransız heykeltıraş *Abel Lafleur* 50bin Fransız Frangı ücret karşılığında tasarımı ve 1930'da FIFA'ya teslim eder. Jules Rimet sadece 35 cm boyunda ve 3.8 kilo ağırlığındadır. Tahminlerin aksine saf altın değil, gümüş üzerine altın kaplamadan ibarettir ve 1966'da İngiltere'deki ilk çalınma olayından önce piyasa değeri sadece 3bin İngiliz sterlinidir. Ancak, piyasa değeri ne olursa olsun, futbol taraftarlarının gözünde kupanın manevi değeri paha biçilemeyecek kadar yüksektir.

1938'de İtalyanlar dünya şampiyonu olduklarında İtalya futbol federasyonu başkanı *Ottorino Barassi* İkinci Dünya Savaşı boyunca kupayı hırsızlara karşı koruyabilmek için bir “ayakkabı kutusunda” saklar. Savaş sonrasında futbol tutkusu tüm dünyada güçlenir. 1950'de Brezilya'nın ev sahibi Uruguay'ı 200bin kişilik Maracana stadyumunda yenmesiyle birlikte dünya futbol şampiyonası artık uluslararası bir ilgi odağı haline gelmiştir.

Kupa 1966'da yeni şampiyon İngiltere'dedir. Yoğun güvenlik tedbirlerine rağmen *Jules Rimet* sergilenmekte olduğu Londra'daki Central Hall'den 20 Mart 1966 Pazar sabahı çalınır. FIFA ile birlikte bütün futbol dünyası bu hırsızlığı şiddetle kınar. FIFA bu olaydan dolayı İngiliz futbol federasyonunu ve Scotland Yard'ı birinci derecede sorumlu tutar. Kupayı bulacak adına ödülleri düzenlenir, ancak soruşturma uzar. Bunun üzerine Jules Rimet'in bir kopyasının yaptırılmasına karar verilir ve tasarımı geliştirilir. Tam bu sırada da kupa bir tesadüf sonucu 27 Mart gecesi güney Londra'nın banliyölerinde Princet adlı bir köpek tarafından eski bir gazete kağıdına sarılmış olarak bir çöp kutusunda bulunur. Kupanın kopyalanmasından büyük bir sevinç gösterisi altında vazgeçilir. Ancak “kopyacılar” işe koyulmuşlardır bile...

Kupayı 1970 yılında İtalya'yı finalde 4-1 yenen Brezilya kazanır ve toplamda üçüncü defa kazandığı için Jules Rimet kalıcı olarak Rio de Janeiro'ya getirilir. (Benim yaş kuşağımdan olanlar, televizyonun daha yayına geçmediği o günlerde, final maçının Halit Kıvanç

tarafından radyoda eşsiz bir dille anlatımını unutamayacaklardır). FIFA, Jules Rimet kupasının hırsızlara karşı korunması konusunda Brezilya futbol federasyonunu defalarca uyarır. Ancak korkulan olur ve 19 Aralık 1983 gecesi kupa bir kez daha –ve kalıcı olarak— sergilenmekte olduğu Rio Janerio'daki federasyon binasının kapıları kırılarak çalınır.

Bu olay yeniden bütün dünyada futbolseverlerin tepkisine yol açar. Brezilya futbol federasyonu başkanı *Giulite Continho*, “*manevi değeri piyasadaki maddi değerinin kat kat üstünde olan bu ikonanın*” bulunabilmesi için tüm Brezilya'lıları yardıma çağırır. Ne yazık ki bugüne değin araştırmalar sonuç vermez. Jules Rimet'den geriye daha 1966'daki soygun sırasında yasa dışı olarak yapılmış iki kopyası kalır ve bunlardan bir tanesi 1997'de rekor bir fiyata bir müzayedede ortaya çıkar.

Gerçek Jules Rimet'i çalan hırsızlar hep öfkeyle anılagelir. Ancak dünyaca ünlü futbol ustası *Pele* bu olaydan ötürü hırsızlık yapmak zorunda kalan yoksulların değil, “*yetkililerin sorumlu tutulması gerektiğini*” açıklamaktan çekinmez. *Pele*, 28 Aralık 1997'de *Times*'e verdiği bir demeçte “*Jules Rimet'in çalınmasından hırsızların değil, hükümetin ve siyasi yetkililerin sorumlu olduğunu, çünkü halkın açlık ve yoksulluktan yıldıığını ve artık başka çaresinin kalmadığını*” vurgular.

Jules Rimet bundan böyle *halkın kupası* olarak anılır ve efsaneleşir.